

Torah from Around the World

*De Eeuwige zal macht aan zijn volk verlenen,
de Eeuwige zal zijn volk zegenen met vrede.*

Tehilliem 29:11

Sjabbat 18 november 2023/5 Kislew 5784, Toldot, Beresjiet/Genesis 25:19 - 28:9

Tanach blz. 48 - 55

Haftara: I Melachiem/I Koningen 1:32 - 53

Tanach blz. 669 - 671

Vertaler: Channa Kistemaker

Commentaar: **Rabbijn Kari Tuling** is docent aan verschillende universiteiten en Joodse instellingen en auteur van het boek *Thinking about God: Jewish Views*.

[Oorspronkelijke Engelse tekst](#)

Onze schaduwzijde accepteren

De jongens haten elkaar. Natuurlijk, ze houden van elkaar, maar ze haten elkaar ook. Je ziet ze worstelen in de gangpaden van sjoel, ruzie maken in de zalen, of elkaar knijpen tijdens Talmoed Tora om te zien wie het eerst jankt. Ze haten elkaar, maar staan er ook op om samen in de klas te zitten. Ze haten elkaar, maar ze houden van elkaar; het zijn broers, tweelingen.

De oudste van de tweeling is extravert en luid; hij geeft de voorkeur aan sporten, fietsen en buitenactiviteiten. De jongere is stiller, heeft een ondoordringender persoonlijkheid, scherper ook; hij is een leergierige jongen die van computerspellen en sciencefictionromans houdt. Praten met vreemden is gaat hem niet gemakkelijk af.

Elke tweeling heeft een ouder waar ze dichter bij staan. Hun vader, die nooit bijzonder atletisch was, houdt van zijn wilde zoon en geniet van zijn triomfen: "Wist je dat Esav dit jaar als eerste werd gekozen voor het voetbalteam?"

Hun moeder is dichter bij Jaäkov, haar lieve jongen die liever dichter bij huis blijft. Zelfs als baby trok Esav zich van haar weg terwijl Jaäkov zich dichtbij haar nestelde.

Beide ouders proberen met hun favoriet mee te leven en zo een andere kant van zichzelf te ervaren. Isaak probeert een buitenmens te zijn dankzij de heldendaden van zijn ruige zoon. Rebekka domineert haar volgzame zoon, maar wil ook zijn macht hebben.

In de rabbijnse literatuur vertegenwoordigen de tweelingbroers archetypen van twee grote beschavingen: Jaäkov is Israël en Esav is Edom (Rome). Zo wordt het verhaal een gevecht tussen de krachten van het goede en de krachten van het kwaad.

Kijk maar naar deze midrasj van Rabbi Levi, gevonden in "The Book of Legends":

'[Eerst waren Jakob en Esav] als mirte en een wilde roos die naast elkaar groeiden. Maar toen ze opgroeiden, gaf de eerste zijn karakteristieke geur af en liet de laatste zijn doornen voelen. Dus gedurende de eerste dertien jaar gingen Jakob en Esav naar school en kwamen ze beiden thuis van school. Maar aan het einde van de dertien jaar ging de ene [Jaäkov] naar studiehuizen en de andere [Esav] naar heiligdommen van afgoderij."

Deze traditie van negatieve interpretatie van het gedrag van Esav laat de diepe sporen zien van de vervolging die Joden in de diaspora hebben gevoeld. De oude rabbijnen, die uit het land waren verbannen, hadden de neiging om Esav te beschouwen als Rome, en Rome als de belichaming van de ergste aspecten van de vervolging die zij ervoeren. Maar deze eenzijdige visie is problematisch. Hoewel Nehama Leibowitz erkent dat "Esav een symbool van haat is", wijst zij ook op midrasjiem die de menselijkheid van Esav laten zien. Zoals ze schrijft in "New Studies in Bereshit (Genesis)": "In de Tora ... is Esav een mens, de zoon van Isaak en Rebekka...zoals alle mensen heeft hij zijn goede en slechte kanten."

Wanneer Esav bijvoorbeeld spreekt over het eisen van wraak op Jakob, besluit hij ook te wachten tot de periode van rouw om hun vader voorbij is. Het is een kleinigheid, maar het is toch opmerkelijk dat hij in het heetst van de strijd de behoefte van zijn vader aan troost boven zijn eigen verlangens stelt.

Als we de tweeling als archetypen zouden beschouwen, zouden we ze misschien willen beschouwen als twee facetten van dezelfde persoonlijkheid, in plaats van twee soorten mensen. Ieder van ons heeft een schaduwzijde van onze persoonlijkheid, een kant die aspecten omvat die we liever niet erkennen.

In het geval van Jaäkov en Esav zien we dat Esav optreedt als een projectiescherm voor Jaäkofs competitieve kant. Esav wil niet degene zijn die nergens voor terugdeinst om te

winnen. Jaäkov haat zijn competitieve broer Esav – wat in feite een vorm van haat voor zichzelf is. Is hij tenslotte niet degene die zijn broer Esav voor de gek houdt om Isaaks zegen te krijgen?

Wat we in anderen haten, is zo vaak wat we bij onszelf weigeren te erkennen.

We fantaseren misschien over het verslaan van onze vijanden, maar de realiteit is dit: er is geen totale overwinning. Je schaduwkant blijft, dat deel van jezelf dat nog niet erkend is. Hoe meer je ertegen vecht, hoe sterker het wordt.

Hoe kunnen we een gebroken wereld genezen waarin de schaduwkant niet wordt onderdrukt? Hoe kunnen we hieraan voorbijgaan en onszelf toestaan heel te zijn?

De eerste stap is het herkennen en accepteren van de volheid van de menselijke ervaring. We hebben allemaal een *jetzer ha-tov* (een impuls om goed te doen) en een *jetzer ha-ra* (een impuls om slecht te doen) in ons.

De tweede stap is leren om van ons hele zelf te houden, inclusief de delen die grillig of moeilijk zijn. Verlossing betekent niet alles bereiken wat je ooit wilde; het is de staat waarin je de dingen ziet zoals ze zijn en ze met heel je hart accepteert.